UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

ၶေႃႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇပုၼ်ႈတႃႇႁူၼ်းမိူင်းလီႈလွင်ႈလီႈတၢင်း

RAOUL WALLENBERG INSTITUTE

MNHRC

SWEDEN

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

ၶေႃႈပိုၼ်ၶၢဝ်,ပုၼ်ႈတႃႇ,ၸူၼ်းမိူင်းလႆႈလွင်ႈလႆႈတၢင်း

“ၶေႃႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇ ပုၼ်ႈတႃႇ ၵူၼ်းၶွင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ လႆႈလွင်ႈလႆႈတၢင်း”

ၵႂၢမ်းၶၢမ်း

မိူဝ်ႈ ႑႙႔႘ ပီ လိူၼ်တီႇသဵမ်ႇပႃႇ (႑႐) ဝၼ်းၼၼ်ႉ ၽႃႈ၊ၵုလသမၵ်ႉၵလိ၊လႄႈၶမ်၊ၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈပိူင် လႆႈမၵ်းမၼ်ႈ ပိုၼ်ၶၢဝ်ႇ၊ ၵူႊ ပုၼ်ႈတႃႇၵူၼ်းၶွင်ႈလုမ်ႈၾႃႉလႆႈလွင်ႈလႆႈတၢင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ လွင်ႈတၢင်းၵၼ် တႅမ်ထုၼ်ႈၶႂ် ၼႄၸွမ်းလၢတ်ႈၼႄဝႆႉ တီႈၼႃႈလိၵ်ႈ ၽၢ၊တင်းလင်ယဝ်ႉ။

ဝႃးသေၵွႆးသၢင်ႈလွင်ႈပိုၼ်းမိူင်းယဝ်ႉၽႃ၊ၵုလသမၵ်ႉၵလိ၊ လႄႈၶမ်၊ ၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈပိူင်လၢင်၊လႆႈလွင်ႈၵူၼ်းၶွင်ႈမူ၊လုမ်းသပ်းလဵင်းၼၼ်ႉ လွင်ႈၶေႃႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇ၊ ႁႂ်ႈၵူၼ်းၶွင်ႈဝၢၼ်ႈၶွင်ႈမိူင်း ၵူႈတီႈၵူႈၵိူင်၊ လႆႈႁူႉလဵင်ႈၵၼ်လဵင်း ႁႂ်ႈၵၼ်၊လူ ၶၼ်၊ႁိူဝ်ပေႃးတေပွင်၊လႅ ယဝ်ႉသေ တေလႆႈၵဝ်ၽိုၼ်လိၵ်ႈၶေႃႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇ၊ လဵၵ်ႉ၊ၼၽပၼ်ပႃး ၵၼ်လမ်၊လွင်ႈၶႂ်လုၵ်ႈႁွင်းၼလႄး ၵူၼ်းလုမ်းၽႃ၊ပၢႆးပိင်၊ၺႃႇ၊ၶဝ် လူဝ်၊ႁူႉလူဝ်၊ပွင်၊လႅၵၼ်ဝူႈဝၢၼ်ႈမိူင်း ၵိူင်ႉတိူင်းလႆႈၵေႃႈယဝ်ႉ၊ တေၵမ်၊လႆႈလဵၵ်ႉ၊ၼၽၵၼ်လၼ်ႉလႆႈယွၼ်းပွင်၊ၶဝ်၊ဝႆႉလွင်ႈတၢင်း လိူင်ႉၶၼ်ၶၼ်ၶႃႈယဝ်ႉ။

ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈလိူဝ်ႉၶၼ် ၵေႃႉမသိူၼ်၊ပုၼ်ႈတႃႇ၊တေလႆႈ လွင်ႈလႆႈတၢင်း ၵူၼ်းၶွင်ႈလိူင်ႈမိူင်းၽွမ်ႉႁူမ်ႈလၢင်၊လႆႈၵဝ်ၶေႃႈ ပိုၼ်ၶၢဝ်ႇ၊ၽႃ၊ၵၢင်းၵလိတ်ႈပိၼ်၊တႅမ်ႈၽႃတႆးသေပိုၼ်ၼၽႈၶႃႈၵေႃႈ။

ပုၼ်ႈတႃႇ၊ၵူၼ်းမိူင်းၽွမ်ႉႁူမ်ႈ(မျၼ်၊မႃႇ)လႆႈလွင်ႈလႆႈတၢင်း
႒႐႑႒ လိူၼ်ၵေႃ၊ပရႃႇ၊(႑႒)ဝၼ်း

စကားချီး

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အတည်ပြု ချမှတ်၍ ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ကြေညာစာတမ်း၏ စာသားအပြည့်အစုံကို နောက်စာမျက်နှာများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤကဲ့သို့ သမိုင်းဝင်လုပ်ဆောင်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ပြီး နောက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအားလုံးအား ဤကြေညာစာတမ်း၏စာသားကို အများ ပြည်သူတို့ သိရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် နိုင်ငံများ (သို့မဟုတ်) နယ်မြေများ၏ နိုင်ငံရေး အဆင့်အတန်းကို ခွဲခြားမှုမပြုဘဲ၊ အဓိကအားဖြင့် ကျောင်းများနှင့် အခြားပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများတွင် ကြေညာစာတမ်းကို ဖြန့်ချိ ဝေငှစေရန်၊ မြင်သာအောင် ပြသထားစေရန်၊ ဖတ်ကြားစေရန်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖော်ပြစေရန် ပန်ကြားခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့် အရေးကော်မရှင်သည် ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုလျက် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိ လိုက်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်

၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၇ ရက်

ၶေႃႈပိူင်ၶၢဝ်ႇ,ပုၼ်ႈတႃႇ,ၵူၼ်းမိူင်းလႆႈလွင်ႈလႆႈတၢင်း

ငဝ်ႈၶတႃ,

တီႈၶွင်ႈလုမ်ႈၾႃႉၶႃႈလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်း၊လွင်ႈၽိင်,ပိင်း၊ လွင်ႈ တၢင်းၵတ်းယႅၼ်ၶႃႈမၼ်းပဵၼ်ငဝ်ႈႁတ်ႈပုၼ်ႈတႃႇ, ၵူၼ်းႁဝ်း တၢင်းမူတ်း လီမ်မိူဝ်ႈႁိုတ်ႈပႃးမႃး ၸိူဝ်ႉၶဝ်,ႁုင်,သိၵ်ႈၶႃႇ,ၼေႈ လွင်ႈၽိင်,ပိင်းၵၼ်ၶႃႈ ပဵၼ်လွင်ႈတၢင်းၵၢၼ်လႆႈမၵ်းမၼ်ႈဝႆႉ ၵၢၼ်တေပၢၵ်ႈပၢတ်ႈၵမ်,လႆႈၶၼ် ၼေႈသင်–

ၾူႈၵၢၼ်ၵမ်ၶပေႃႉယမ်ၵမ်,ဝႆႉၵႃႈၶၼ်ယူ,မိူၼ်ၶင်,ၵမ်,ႁူႉၵမ်ႁၼ် လူလႆႈလွင်,ၾွၼ်းလီၾွၼ်းၼႃ ၵူၼ်းမိူင်း ၵမ်,မေႃၵူၼ်ႈႁၼ်ထိုင် လွင်ႈလီ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈယၢမ်ႈမီးၵူၼ်းႁူၵ်ႉႁၢ႟ မိူၵ်ႈလိူင်း ၸိူဝ်ႉၶၼ်ၼေႈ လင်,လႆႈထူၵ်းၶေႃႈပိူင်ၶၢဝ်ႇ,ယိူင်းၵၢၼ်းႁဵ်ႈၼိုၼ်ႈယဵ်ႈ,မွ်ႈ,သုင် ပုၼ်ႈတႃႇ,ၵူၼ်းၶွင်းလူၵ်ႈ ပူၼ်ႉလွတ်ႈလွင်ႈတုၵ်ႉယၢၵ်ႈ၊လွင်ႈႁူဝ်ၸႅၼေႈႁဵ်ႈမီး လွင်ႈတၢင်း ယုမ်,ယမ်, လွတ်ႈလႅဝ်း၊ႁဵ်ႈမီးလွင်ႈတၢင်းလၢတ်ႈဢွၵ်, မွၵ်,ၼၶလႆႈ လွတ်ႈလွတ်ႈလႅဝ်းလႅဝ်း ၼေႈသင်–

တေလႆႈယိပ်းတိုဝ်းပၵ်းပိူင်မႂ်မီးၵၵ်တ်,ၼၶ,ပၼ်၊ယႃႇ,ႁဵ်ႈၵူၼ်းၵမ်, ၵိတ်းလွမ်းတရႃးၶဝ်လႄႈတိုဝ်းၵၢမ်းၶတ်ႈသေ၊ၶိၼ်ၵ်းတိၼ်ၼေႈ၊ ယႃႇ,ႁဵ်ႈလႆႈပိၼ် လွင်တၢင်းလုၵ်ႉၾိုၼ်ႈၵူၼ်မေႃး၊

ပုၼ်ႈတႃႇ,ၵူၼ်းမိူင်းၶိုင်ႈၼေႈမိူင်းၶိုင်ႈႁဵ်ႈမီးလွင်ႈတၢင်း မေႃႇၵပ်းသိုပ်, မိတ်ႈႁိုဝ်းၵၼ်ၼေႈသင်–

ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းၾူႈၶဝ်ႈမူ,လုမ်းၵူႉလသမၵ်ႉၵၶဝ်လႆႈၶၢမ်, ပတီ,လိၼ်,သေမီးၶၢမ်းမၵ်းမၼ်ႈဝႆႉၵၼ်ထိၼ်ႈဝႃႈ ပုၼ်ႈတႃႇ, လူဝ်ႇပၢၼ် ၵူၼ်းႁဝ်း တေမီးလွင်ႈတၢင်းၶိုၼ်ႈသၢင်ႇၶိုၼ်ႈသုင် လီမ်ယိင်းလီမ်ၸၢႆး

ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

နိဒါန်း

လူသားအားလုံး၏ မွေးရာပါ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်းတူညီမျှရှိပြီး ဖယ်ရှားထုတ်ပယ်၍မရသော အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုတို့အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ် ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

လူ့အခွင့်အရေးကို အလေးမထား မထီမဲ့မြင်ပြုခြင်းသည် လူသားတို့၏ အကောင်းအဆိုး၊ အကြောင်းအကျိုး ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းကို ဖျက်ဆီးသည့် ရိုင်းစိုင်းရက်စက်သော အပြုအမူများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ သက်ဝင်ယုံကြည်ခွင့်၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ချို့တဲ့ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့်တို့ကို ရရှိခံစားရမည့် လူ့ဘောင်လောကတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာရေးကို သာမန်လူသားအားလုံး၏ အမြင့်မားဆုံးသော မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြေညာပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

အာဏာသုံး၍ တရားလက်လွတ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုတို့ကို လူကနောက်ဆုံးနည်းလမ်းအနေဖြင့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်သည့် အခြေအနေသို့ မရောက်ရှိစေရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးကို ဥပဒေ စိုးမိုးမှုဖြင့် ကာကွယ်ပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

နိုင်ငံချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံမှု ဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြှင့်တင်ရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပြည်သူအပေါင်းတို့သည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်တန်ဖိုး၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူအခွင့်အရေးရှိမှုတို့ကို ၎င်းတို့ သက်ဝင်ယုံကြည်

တေလႆႇမီးလွင်ႈတၢင်းၽိူင်ႉပိူင်းၵၼ် တေလႆႇႁၼ်ထိုင်ႁုင်ႉသိၵ်ႈၶႃႉဢမ်ႇလႃး လၢႆဝ်ႉမေႃႉဝုံႈၵႃႈၶၼ်ၶႂ်ႈဝ်ၵၼ်၊ၶႂ်ႈမီးလွင်ႈတၢင်းယုမ်ႇယမ်ၵၼ်ဢမ်ႇလႃႈသင်–

ပုၼ်ႈတႃႇပၵ်းပိူင်ႉႁုၵ်းၶႂ်ႈလုမ်ႈၽႃႉ လႆႈလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈ လီဝ်း၊ လႆႈလွင်ႈၽိူင်ႉပိူင်းသေ၊လႆႈယူႇၵတ်းၵတ်းယၢၼ်ယၢၼ်ယဝ့်၊ၶႂ်ႈမီး တၢင်းလွင်ႈ ၼိုၼ်ႈယႂ်ႇမုႂ်ႇသုင် ၊ၶႂ်ႈမီးၶမ့်လွႆၶပ့်ၶပ့်ယမ်ယမ်သေ ႁဵတ်း ၸွမ်း ပၢၵ်းပိူင်ၶၼ် ၊ၽႅၢဝ၊ၶၼ်ႈမိူင်းၵၢၼ်ၶဝ်ႈၶႂ်းလုမ်းၵုလသမၵ်ႇၵ လႆႈႁူမ်ႈႁွမ်းၵၼ်တင်းလုမ်း ၵုလသမၵ်ႇၵသေ ပၼ်ၶေႃႈမၼ်ႈၵဵၼ်ႉ ၸၢမ်းမၵ်းမၼ်ႈၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈ ၶၼ်ၼေလႃႈသင်–

ႁုၵ်းႁုႈၵေႃႉၵေႃႉ ႁုႈမူႉ ႁုႈလုမ်းတေလႆႈၵႂၼ်ၵၼ်သႂ်ႇလွႆလွင်ႈ လိၵ်ႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇၶဝ်ႈဝုံႈသေႇသေႇ၊ၶႂ်ႈႁုၵ်းတၢင်းပၵ်းပိူင်ႉၵၢၼ်မီးၶႂ်းၵမ်ႇၽႃႉ တေလႆႈႁဵတ်းၸွမ်းၶပ့်ၶပ့်ယမ်ယမ်။ၶႂ်ႈမီးတင်းႁူႉတင်းႁၼ်ၵၢၼ် ၵပ်းၵႅၢ ႇလူလ်ႈလွင်ႈတၢင်းၶဝ်ႈ တေလႆႈၶတ်းလွႆသႂၼ်ၵၼ်ဢမ်ႇလႃႈသင်၊ ႁုႈမူႉလုမ်း၊ႁုႈတိူင်း၊ႁုႈမိူင်း ၵၢၼ်ၶဝ်ႈလုမ်းၵုလသမၵ်ႇၵဢမ်ႇလႃႈၽုႈမီးတင်း ၵၢမ်းၶတေႃႈလုမ်းၶဝ်ႈၵႃႈပိၼ်ႁုၵ်းဝၼ်ႈႁုၵ်းမိူင်းႁုႈၵေႃႉတေလႆႈယွမ်းႁပ့် သေဢမ်ႇလွႆတိုဝ်းၸုႃႉၸၢင်ႈၸၢင်ႈၶႂ်ႈပေႃးတုဝ်ႈလုၵ်ႈၸုႃႉ ၸွမ်းလူလ်ႈ လွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလီဝ်းၵၢၼ်ၶဝ်ႈယူင်းၵၢၼ်းၶႂ်ႈမီးလွင်ႈၼိုၼ်ႈယႂ်ႇမုႂ်ႇသုင် ၶႂ်ႈႁုႈမိူင်းႁုႈတီႈလႆႈထုပ်းလွင်ႈၵႂင်ႉဢမ်ႇ ပိၼ်တီႈလီယိူင်ႈၵပ်းၵႅၢ ႇလူလ်ႈႁုႈၵေႃႉၶႂ်ႈႁူမ်ႈၵၼ်ၼိုၼ်ပွင်ၸုႃႉ မူႉလုမ်းၵုလသမၵ်ႇၵလီႉလႃႉၶၢမ်ႇ ႁုႈလွင်ႈလွင်ႈလင်ႉလႆႈၵၢဝ်လိၵ်ႈပိုၼ်ၽဝ်ႉပုၼ်ႈတႃႇလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလီဝ်း ႁုၵ်းၶႂ်းလူၵ်ႈလႆႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇမွၵ်ႇလၢတ်ႈၸုႃႉၶင်ႉၶဝ်ႈၶႃႈၵေႃႈ။

ကြောင်း ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်၌ ထပ်မံအတည်ပြုခဲ့ပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လွတ်လပ်မှုအတွင်း လူမှုရေးတိုးတက်ရေးနှင့် လူ့ဘဝအဆင့်အတန်း တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးတို့ကို မြှင့်တင်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချပြီး ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတို့သည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း၍ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက ပိုမိုမြှင့်တင် လေးစားလိုက်နာကျင့်သုံးကြစေရေး အတွက် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကတိပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အဆိုပါ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အတူတကွ နားလည်မှုရှိခြင်းသည် ဤကတိကဝတ်ကို အပြည့်အဝအကောင်အထည် ဖော်စေရေး အတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

လူတိုင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတိုင်းက ဤကြေညာစာတမ်းကို အစဉ်နှလုံးသွင်းလျက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် အဆိုပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားကြစေရန် သင်ကြားခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်းဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ထိုနိုင်ငံတို့၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်ရှိ နယ်ပယ်အတွင်းမှ တိုင်းသူပြည်သားများက အဆိုပါအခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျယ်ပြန့်ထိရောက်စွာ အသိအမှတ်ပြု လိုက်နာကျင့်သုံးစေရန်အလို့ငှာ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဆင့် တို့တွင် တိုးတက်သော အစီအမံများဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်အတွက် လည်းကောင်း ရည်ရွယ်လျက်၊ နိုင်ငံခပ်သိမ်း၊ လူခပ်သိမ်းတို့ အောင်မြင်မှုရရှိရန် ဆောင်ရွက်ကြမည့် အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော စံတစ်ရပ် အဖြစ် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ဤကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို ယခုထုတ်ပြန်ကြေညာလိုက်သည်။

တွၼ်ႈ(1)

ႁူၼ်ႁပ်ႈႁူႉၼေႃႉလႆႈၼိုတ်,မႄႈလွတ်ႈလွတ်ႈလႅဝ်းလႅဝ်းမီးႁုင်,သိၵ်ႈ
ၶႃႉ မီးလွင်ႈတၢင်းၽိုၼ်,ပိုၼ်းၵၼ်ၼလႈ လူဝ်,လႆႈမီးလွင်ႈတၢင်းပူၼ်ႉၶွပ်ႈလီ
လူဝ်မေႃလႅၵ်,ၼၽ လွင်ႈၽိတ်း၊လွင်ႈထုၵ်,ၼေႃႉၼိုင်ႈၼလႈၼေႃႉၼိုင်ႈ
ထုၵ်,လီလႆႈႁၵ်ႉၵၼ် မိူၼ်ၶင်ပီႈၵွၵ်,ၼွင်ႉပိၼ်ၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈ(?)

ႁူၼ်းႁူႈမိူင်းႁူႈလဝ်းၼိုဝ်း ၵမ်,ဝႃႈ ပိၼ်ယိုင်းႁိုဝ်၊ထဵၢးႁိုဝ်
ၼေႃႈယဝ့်၊တေၵမ်,လႆႈလႅၵ်,ၼၽ ၶိုဝ့်ၶဝ်၊ၶိုဝ့်လမ်၊တေၵမ်,လႆႈလႅၵ်,ၼၽ
ႁူၼ်းၽၢၼ်၊ႁူၼ်းမီးၼလႈ လၼ်ႉသုင်လၼ်ႉတႅမ်,ပႄႈတင်းလွင်ႈ
ၶပေႃႉယမ်ၽေႃ,သႃႉ၊ ႁူႈၼေႃႉမီးလွင်ႈတၢင်းတႃႉ,တေလႆးႁပ်ႉၵဝ်လွင်ႈၽိုၼ်,ပိုၼ်း
ၼလႈ လွင်ႈတၢင်းလွတ်းလႅဝ်း လိုဝ့်ၶင်, ၵၼ်ပိၼ်ၶၢဝ်,ဝ့်ၶၼ်ႉၶႃႈ။
လိုဝ်သေၶၼ်ႉ ပေႃးတေတူလ်းတီႈယူ,လီႈသဝ်းသင်ဝႃႈပိၼ်တီႈ
ႁူၼ်းသေၼေႃႉၼေႃႉယူ,လွမ်းလူလ်ႈတီႈပူ,မွၼ်ႁပ်းၶဝ်ယူ,မႄႈလွတ်ႈလွတ်ႈ
လႅဝ်းလႅဝ်းၼေႃႈယဝ့်၊ၵမ်,ၶမ် ပိၼ်တီႈလိၼ်ၵၼ် ႁူႉလသမၵ့်ၵၶဝ်တူလ်း
လူလွမ်ၼေႃႈယဝ့်၊ၵမ်,ၶၼ် ပိၼ်တီႈၵၼ်တူဝ်လဝ်; ၵဝ်,ၵမ်,လင်ႈလွႆ
ၵမ်းၶတေႃႈၵုပ့်ပိူင်,လႆႈလွတ်ႈလွတ်ႈလႅဝ်းလႅဝ်းၼေႃႈယဝ့်၊ လႆႈယူ,တီႈလိၼ်
ၵၼ်မီးတီႈၵၢမ်းၶတေႃႈ၊ၽူႈမီးၵၢမ်းၶတေႃႈႁုမ်းႁွင်းဝ့်ၼေႃႈယဝ်ၵၼ်
ၵပ်းၵႃႇ,လူလ်ႈလွင်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်းၶဝ်ၶၼ်ႉ၊ပုၼ်ႈတႃႉ,တေၵဝ်ပၵ်း ပိူင်,
တႅပ်းတတ်းၶ၊တေၵမ်,လႆႈၵဝ်တင်းလွင်ႈလၼ်ႉႁူႈမိူင်းမိူင်းၶၼ်ႉ
မႄႈလႅၵ်,ၼၽ။

တွၼ်ႈ(ʌ)

ႁူၼ်းႁပ်ႈႁူႈၼေႃႉ တေလႆႈမီးလွင်ႈတၢင်းႁူမ်ႈလူမ်ႈ၊လွင်ႈ
တၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်းၼလႈတေလႆႈမီးသႃႇလွႆသိုပ်,ယူ,ၶႃႇ,လႆႈထိင်ႈတၢင်း ႁိုင်ယူ,။

အပိုဒ် ၁

လူသားအားလုံးသည် လွတ်လပ်သူများအဖြစ် မွေးဖွားလာကြပြီး ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အခွင့်အရေးများ တန်းတူရည်တူ ရှိကြသည်။ လူတို့၌ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် အမှားအမှန်ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်သော အသိဉာဏ် ရှိကြ၍ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဆက်ဆံကျင့်သုံးသင့်သည်။

အပိုဒ် ၂

လူတိုင်းသည် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြားအယူအဆ၊ နိုင်ငံသားသို့မဟုတ် လူမှုအဆင့်အတန်းနှင့်ဆိုင်သော ဇာစ်မြစ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာဂုဏ်၊ မျိုးရိုးဇာတိဂုဏ်နှင့် အခြားအဆင့်အတန်း စသည့် ခွဲခြားမှုမျိုးမရှိစေဘဲ ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်အားလုံးကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် နေထိုင်ရာနိုင်ငံ သို့မဟုတ် နယ်မြေဒေသသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သည့်နယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကုလသမဂ္ဂထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခံ နယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အာဏာမရရှိသော နယ်မြေဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အချုပ်အခြာအာဏာ တစ်စုံတစ်ရာ ကန့်သတ်မှုရှိသည့် နယ်မြေဖြစ်စေ ယင်း၏ နိုင်ငံရေး၊ တရားစီရင်ခွင့် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ အဆင့်အတန်းတစ်ခုခုကို အခြေပြု၍ ခွဲခြားမှုမပြုလုပ်ရ။

အပိုဒ် ၃

လူတိုင်းတွင် အသက်ရှင်သန်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် လုံခြုံမှု ရခွင့်ရှိသည်။

တွၼ်း(႓)

တေၵမ်,လံ;ၵဝ်ၽ်ꩡ်ႁ်ႁ်တ်းပ်ခ်ၶ္;ၶၞ္;ဧလ;ရူခ်ၼ်းလွ္ ။တေလံ;
ႁၢမ်;သီးဝုံ့လွင်;တၢင်းၵၢခ်ၵရုၞ်ႇရူခ်ၼ်းသေၵၢဝ်ႁ်တ်းပ်ခ်ၶ္;ၶၞ္;ဧလ;
ၵၢခ်ၵၢဝ်ႁ်တ်းပ်ခ်ရူခ်ၼ်းလွ္ခခ်ေ ။

တွၼ်း(႔)

ၵၢခ်ပ်ခ်လွင်;ပခ်တၢမ်,တၢင်းၽ်တ်းလူလ်;ၵၢခ်ၵၢမ်,မီးလ္ ရူခ်ၼ်း၊
ႁ်တ်းလွင်;တၢင်းရွ္ႁ်ႁ်မူဝ်;လူင်း ဧပ့ၵ်ခ်ပူခ်;၊ႁ်တ်းရွ္;သရေ့,ပူခ်;လူ့ခခ်ေ
တိုခ်းတေၵမ်,လံ;ႁ်တ်း။

တွၼ်း(႕)

မီးလွင်;တၢင်းမၵ်;မခ်;ဝုံ့ပုခ်;တ,ရူခ်ၼ်းႁ်ဝ်းၵေ့တီ;လ်ၵမ်, ဝ;မီး
လွင်;တၢင်းႁ်တ်းလွမ်းခင်,ပၵ်းပိုင်မ်ၢမီ;လံ;ယူ,ယင့်။

တွၼ်း(႖)

ပုခ်;တ,ရူခ်ၼ်းႁ်ဝ်းတင်းမူတ်းလွင်;ပၵ်းပိုင်ခ်မီးဝုံ့ၽ်င်ပ်င်းၵခ်ယူ,၊
ပၵ်းပိုင်ခ်ရူလ်းပ်ခ်လွင်;ၵ်တ်;ဧခတူလ်းလူလွမ်ပခ်၊ၵမ်,လိုၵ်;လခ်တီမ်,
လခ်သုင်သင်။မီးလွင်;တၢင်းလံ;ႁပ့်ၵၢဝ်လွင်;ၵၢခ်ရုမ်းရွင်းတူလ်းလူလွမ်
ပခ်မိုခ်ၵခ်ယူ,။

တွၼ်း(႗)

ပုခ်;တ,ရူခ်ၼ်းရူ;ၵေ ၵၢခ်လံ;ႁပ့်ခၢမ်,ပၵ်းပိုင်မ်ၢမီ;လွမ်း
လူလ်;ပိုင်ၵဝ်,မခ်းမီးဝုံ့ခခ်ေပေ;ဝ;လံ;လ;တင်းပူခ်;ယ,လ်ဝ်ႁ်တ်း
ႁ်ပ်တ်; ခ်ၽူ;ရူခ်ၼ်းၵေ့ခခ်ေတေလံ;ႁပ့်ၵၢဝ်လွင်;တၢင်းတီ;လူမ်း
ထတ်းသိခ်တ်ပ်း တတ်းပခ်ၵၢခ်ခဝ်ထုၵ်,လီလံးခခ်ေခၞ္။

အပိုဒ် ၄

မည်သူ့ကိုမျှ ကျေးကျွန်အဖြစ် သို့မဟုတ် အစေအပါးအဖြစ် မပြုရ။ ကျွန်ပြုခြင်းနှင့် ကျွန်အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်းပုံစံ အားလုံးကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ရမည်။

အပိုဒ် ၅

မည်သူ့ကိုမျှ ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော၊ လူမဆန်သော၊ လူ့သိက္ခာညှိုးနွမ်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၆

လူတိုင်းသည် ဥပဒေအရာ၌ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် နေရာတိုင်းတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၇

လူသားအားလုံးတို့သည် ဥပဒေအရာ၌ တန်းတူရည်တူရှိကြပြီး ဥပဒေ၏ တန်းတူကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို မည်သည့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိစေဘဲ ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဤကြေညာစာတမ်းကို ဖောက်ဖျက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှလည်းကောင်း၊ ထိုသို့ခွဲခြားဆက်ဆံရန် လှုံ့ဆော်ခြင်းမှလည်းကောင်း၊ တူညီသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၈

လူတိုင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ၎င်းအား ခံစားခွင့်ပြုထားသည့် မူလအခွင့်အရေးများကို ဖောက်ဖျက်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော နိုင်ငံတော်ခုံရုံးများ၏ ထိရောက်သော ကုစားပေးမှုကို ရပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

တွၼ်;(9)

ၽ်သေဢမ်,ဝျ; တေဢမ်,လံ;ခါမ်,တၢင်းဢၼ်ပိူၼ်;မတ့်ၼင် လူလ်;လွင်;ဢၼ်ဢမ်,မီးတရူးၼေလ;လွင်;ဢၼ်ထုၵ်,လိုတ်;ဢွၵ်, ဝါၼ်;မိူင်းၶူ႑,လူလ်;လွင်;ဢၼ်ဢမ်,မီးတရူးၼေၼ့်ၶျ;။

တွၼ်;(10)

ရူၼ်းရူ;ဢေ႑ၼ့်ၸွမ်းလူလ်;လွင်;တၢင်းဢၢၼ်ပုၼ်;ၽွၼ်း မိူဝ်;လံ;ၵျပ့်ဢၵ်လွင်;တဵပ်းတတ်းလေ;သင်၊ၼိူဝ်လွင်;တၢင်းလိုင့်ၼေၼ် ၽွင်းယၢမ်းတီ;လုမ်းထတ်းသိၼ်ၶဝ်ပၼ်ၶျေ;တဵပ်းတတ်း ၼိူဝ်ရူၼ်းမီးတင်းၽိ တ်းၼေလ;ရူၼ်းထုၵ်,ၵျုတင်းၽိတ်းၼေၼ့်ဢေ; တဵပ်းတတ်းလူလ်;လွင်;တၢင်းထုၵ်,မဵၼ်;၊လွင်;တၢင်းၽိၼ်,ပိင်းၼေလ;လွင်; တၢင်းလွတ်;လဵဝ်း ၵျူ;ပေ႑းလံ;ထွမ်ငိၼ်းတေ႑,ၼေ႑;ရူၼ်းတင်းၼေမ် လံ; ၵျပ့်ဢၵ်လွင်;တၢင်းတီမ်ထူၼ်;ၼၼ်ၶျ;။

တွၼ်;(11)

(1) ပုၼ်;တ႑,ရူၼ်းလံ;ယျ႑းတင်းၽိတ်းဢၼ်ထုၵ်,တင်းပိူၼ်;ၼၼေး တၢင်းၽိတ်းသ့်,ၼေၼ့် ပုၼ်;တ႑,တေတွပ်,ၼေၵ;လိတ်;ၶိုၼ်း လူဝ်,လံ;မီးလွင်;ဢ႑,မၶါမ်,၊သင်ပိ,လံ;ရူထၢင်,လဵင်;ဝျ; ပိၼ်ရူၼ်းမီးတၢင်းၽိတ်းၼတ့ၼတ့တီ;တေ႑,ၼေ႑;ရူၼ်း တင်းၼေမ်,ၽိၢ,ၽူ;ယိပ်းပၵ်းပိူင်မိၢမီ;ၶဝ်တဵပ်းတတ်းၼေၼ့်ၼၼ်၊ မီးလွင်တၢင်းၵျပ့်ခါမ်,လံ;ဝျ;ပိၼ်ရူၼ်းဢမ်,လံ;ၵျိတ်း လွင်;တၢင်းၽိတ်း။

(2) မိူဝ်;ၽွင်းယၢမ်းၵျိတ်းလွင်;တၢင်းၽိတ်းၼေၼ့်ၸွမ်းလူလ်;ပၵ်း ပိူင်ၼွ်းမိူင်းဢမ်,ၼေၼ်၊ပၵ်းပိူင်ရူ;မိူင်းမိူင်းၶဝ်ၵျၼ်ထိုင်ဝျ; သင်လွင်;တၢင်းဢ ၼ်ၶဝ်ၵျိဘ်းဢမ်,ပိၼ်မျ႑းရူဝ်၊ဢမ်,ၼေၼ်

အပိုဒ် ၉

မည်သူမျှ မတရားဖမ်းဆီးခြင်း၊ မတရားချုပ်နှောင်ခြင်း၊ မတရား ပြည်နှင်ခြင်း မခံစေရ။

အပိုဒ် ၁၀

လူတိုင်းသည် ၎င်း၏အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ရှိမှုများကို အဆုံးအဖြတ် ခံရာတွင် လည်းကောင်း၊ ၎င်းအပေါ် ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွပ်စွဲချက်ကို အဆုံးအဖြတ်ခံရာတွင်လည်းကောင်း လွတ်လပ်၍ ဘက်လိုက်မှုမရှိ သော တရားရုံးတစ်ရပ်က အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်တွင် တရားမျှတ စွာ ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းကို တန်းတူရည်တူ အပြည့်အဝ ရပိုင်ခွင့်ရှိ သည်။

အပိုဒ် ၁၁

(၁) ပြစ်မှုတစ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုခံရသော လူတိုင်းသည် စွပ်စွဲရသည့် ပြစ်မှုအတွက် ခုခံချေပရန်လိုအပ်သည့် အာမခံချက်ရှိသော၊ အများ ပြည်သူရှေ့မှောက်၌ စစ်ဆေးသော တရားရုံးက ဥပဒေနှင့်အညီ ကြား နာစစ်ဆေးပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု ထင်ရှားစီရင်မှု မခံရမချင်း အပြစ်မဲ့သူဟူ၍ မှတ်ယူခြင်းခံထိုက်သည့် အခွင့်အရေးရှိသည်။

(၂) ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့်အချိန်တွင် ပြည်တွင်းဥပဒေအရဖြစ်စေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရဖြစ်စေ လုပ်ရပ် သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှု တစ်ရပ်သည် ပြစ်မှုမမြောက်ပါက ထိုလုပ်ရပ် သို့

မီးလွင်ႈလႆႈလၢတ်ႈႁၢမ်းၶလႈၵမ်ႉ ပဵၼ်ၵိူတ်းၶႆ၊
တေၵမ်ႉ လႆႈႁပ်ႇၶၢမ်ႉ တၢပ်ႉ တင်းၶေႃးၶႄႉ လူဝ်ႇ သေထုၵ်ႉ
လႆႈႁပ်ႇတၢပ်ႉ တင်းၽိတ်းမိူဝ်ႈၽွင်းယၢမ်းၵိူတ်းၶၶႄႇ။

တွၼ်ႈ(႑႒)

ၵူၼ်းၵူႈၶေႃႉၶႆႇမီးလွင်ႈတၢင်းၵဝ်လွမ်းပၵ်းပိူင်ၵိူတ်ႈၶႂ်ႉလႆႈယူႉ။ သင်လႆႈလုၵ်းတင်းပိူၼ်ႈမႃးၶဝ်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈၵပ်းၵႃႈ လွမ်းလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလိူဝ်း၊ လွင်ႈႁိူၼ်းၶိူင်ႈႁိူၼ်း၊ လွင်ႈႁိူၼ်း၊ လွင်ႈၵၢၼ်ၵပ်းသိုပ်ႇ၊ သွၼ်ၵိူၼ်း ပႃးတင်းၵၢၼ်ယႃႉႁႆႈလိုဝ်ႈသိၼ်ပိူၼ်ႈလူ ႁႆႈပဵၼ်လွင်ႈလိုဝ်းလင်ၵၢၼ် ၵမ်ႉ မီးတရႃးၶႄႇ။

တွၼ်ႈ(႑႓)

(႑) တီႈၶွင်းၽိူၼ် လိၼ်ဝၢၼ်ႈမိူင်းႁဝ်းၶႆႇ၊ ၵူၼ်းၵူႈၶေႃႉ မီးလွင်ႈတၢင်းၶႆႇသေယူ သဝ်းၵႂႃႇ လႆႈယူႉ။
(႒) တီႈၶွင်းဝၢၼ်ႈမိူင်းႁဝ်းပႃးတၢင်းၶွၵ်ႈမိူင်းလိုဝ်းၶႄႇ၊ ၵူၼ်းၵူႈၶေႃႉမီးလွင်ႈတၢင်းဢွၵ်ႇ ၵႂႃႇ လႆႈၶလႈပွၵ်ႈၶဝ်ႈ မႃးၶိုၼ်းလႆႈယူႉ။

တွၼ်ႈ(႑႔)

(႑) ၵူၼ်းၵူႈၶေႃႉ တေႃႇတေပူၼ်ႇလွတ်ႈလွင်ႈၶီႈ ၶိူၵ်းတိူၵ်းတိုင် ၶၶႄႇ မီးလွင်ႈတၢင်းတေႃႇတေႉ ယွၼ်းၵႂႃႇ ပိုင်ႈၵိူင်ႈ တၢင်ႈမိူင်းလႆႈယူႉ။
(႒) တင်းၽိတ်းၵၢၼ်ၵမ်ႉ ၵပ်းၵႃႈ လွမ်းလွင်ႈပႃးမိူင်းၶလႈ ၵၢၼ် သၼ်ၶတ်းတေႃႇ လွင်ႈတၢင်းယိူင်းဢၢၼ်းၵူႉလသမၵ်ႇၵၶၶႄႇ သင်ဝူႈလွင်ႈတၢင်းၵိူတ်းၽိတ်းၵၢၼ်ဢတ်ႉမၼ်းထုၵ်ႉ ပိုတ်ႈၽိူလ်ၵွၵ်ႈမႃးၶႆႇတေၵမ်ႉ ၸၢင်းပၼ်ၵိုဝ်ႉတိုဝ်းလွမ်းလူလျႈ လွင်ႈတၢင်းၵၢၼ်လၢတ်ႈမႃးပႃႈၶူဝ်ၶၶႄႇ။

မဟုတ် ပျက်ကွက်မှုအတွက် မည်သူမျှ အပြစ်မရှိစေရ။ ပြစ်မှု ကျူးလွန်သည့် အချိန်ကာလတွင် ထိုက်သင့်စေနိုင်သော ပြစ်ဒဏ်ထက် ပိုမိုကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်စေခြင်း မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၂

မည်သူမျှ မိမိ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်ခွင့်၊ မိသားစု၊ နေအိမ် သို့မဟုတ် စာပေးစာယူကိစ္စရပ်များတွင် မတရားဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှုအား ပုတ်ခတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း မခံရစေရ။ လူတိုင်းသည် ထိုသို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပုတ်ခတ်ခြင်းတို့မှ ဥပဒေအရ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၃

(၁) လူတိုင်းတွင် နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ လွတ်လပ်စွာ သွားလာ ရွှေ့ပြောင်းခွင့်နှင့် နေထိုင်ခွင့်ရှိသည်။
(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏နိုင်ငံအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမှမဆို ထွက်ခွာပိုင်ခွင့်နှင့် မိမိ၏နိုင်ငံသို့ ပြန်လာပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၄

(၁) လူတိုင်းသည် ဖိစီးနှိပ်စက်မှုမှ လွတ်ကင်းရန် အခြားနိုင်ငံများ၌ ခိုလှုံခွင့်ကို တောင်းခံပိုင်ခွင့်နှင့် ရရှိခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
(၂) နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်သည့် ပြစ်မှုများ၊ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်သော အပြုအမူများမှ အမှန်တကယ်ပေါ်ထွက်လာသည့် တရားစွဲဆိုသော အမှုများတွင် အထက်ပါအခွင့်အရေးကို ကိုးကားအသုံးပြုခွင့် မရှိစေရ။

တွၼ်ႈ(15)

(1) ရူၼ်းရူႈဢေႃႉၼႆႉ မီးလွင်ႈတၢင်းႁပ်ႉၶၢမ်,ပီၼ်ရူၼ်းၶႆႈသေ မူိင်းမူိင်းယူႉ,။

(2) လွင်ႈဢၼ်ႁဝ်းပီၼ် ရူၼ်းၶႆႈမူိင်းၼၼ်ႉသင်ဝႃႈ ပုိၼ်ႈတေႁၵ်ႉတ်းလွင်ႈဢမ်,တရူးသေမႃးႁူပ်ႈသိမ်းဢဝ် ၼၼ်ႉဢေႃႈတေဢမ်,လႆႈလႃး။

တွတ်ႈ(16)

(1) ပုၼ်ႈတႃႇ,ထႃးဧလႈယိင်းၾူႈဢၼ်ဧပႆႉတူဝ်ယဝ့်၊တေဧတ, ၼဢႄႈႁူိၼ်း၊တေႁၵ်ႉတ်းပၢႆးရူပ်ႉရူႈလွမ်းၵၼ်ၼၼ်ႉတေဢမ်,မီး လွင်ႈတၢင်းၶတ်းၶွင်လူလ်ႈလွင်ႈလိူဝ်ႉၼိူဝ်း၊ဝၢၼ်ႈမူိင်းဧလႈ လွင်ႈတၢင်းဢၼ်ၼပႆႉယမ်ၾေႃႈ,သႃႇ,၊မီးလွင်ႈတၢင်းရူပ်ႉရူႈ ဧတ,ၼဢႄႈႁူိၼ်းလွမ်းၵၼ်လႆႈယူႉ,။ၶဝ်လိူဝ်းၼႆႉမိူဝ်ႈဧတ,ပွႆး ရူပ်ႈရူႈဧလႈသင်၊ၾွင်းမိူဝ်ႈပဵတ်ႈၵၼ်ဧလႈသင်၊တႃႇ,တေ လႆႈလွင်ႈလႆႈတၢင်းမၼ်းဢေႃႈတေလႆႈၾိင်,ပိင်းၵၼ်ယူႉ,။

(2) ထဝ်ႈမႃဝ်,ဧလးထဝ်ႈသႃဝ်ၶဝ်သင်ဝႃႈ တင်းသွင်ၾၢႆ မီးၵၢင်လႂ်ၼူိဝ်ၵၼ်။မီးလွင်ႈတၢင်းႁၼ်ထိုင်မူိၼ်ၵၼ် ထင်,တေလႆႉရူပ်ႉရူႈလွမ်းၵၼ်။

(3) ၼဢႄႈႁူိၼ်းၼႆႉပီၼ်ငဝ်ႈဧတ,ဢၼ်ဧတႉလွမ်းသၾေႃဝ သေပီၼ်မူ,ပီၼ်လုမ်းမႃးၼၼ်ႉဧလႈ၊မီးလွင်ႈတၢင်း တႃႇ,တေလႆႈႁပ်ႉၶၢမ်,ဢၼ်ၾႃ,ဝၢၼ်ႈမူိင်းၵ်တ်ႈဧၶ, တူလ်းလူလွမ်ပၼ်ယူႉ,။

တွၼ်ႈ(17)

(1) ၶႆႈရူၼ်းႁဝ်းတင်းမူတ်းၼႆႉ ဢေႃႉလိဝ်ဢေႈလီ၊ႁူမ်ႈလွမ်း ရူၼ်းတၢင်း ၼမ်ဢေႈလီ၊မီးလွင်ႈတၢင်းပီၼ်ထဝ်ႈၶူဝ်း ၶွင်ယူႉ,။

အပိုဒ် ၁၅

(၁) လူတိုင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူခွင့်ရှိသည်။

(၂) မည်သူမျှ မိမိ၏နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို မတရားရုပ်သိမ်းခြင်း မခံရစေရ။ မိမိ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ပြောင်းလဲနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကိုလည်း ငြင်းပယ်ခြင်း မခံရစေရ။

အပိုဒ် ၁၆

(၁) အရွယ်ရောက်ပြီးသော ယောကျ်ားနှင့်မိန်းတို့တွင် လူမျိုး နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကို အကြောင်းပြု၍ ကန့်သတ်ချက် တစ်စုံတစ်ရာမရှိစေဘဲ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မိသားစုထူထောင်ခွင့်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် လက်ထပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေစဉ် တွင်လည်းကောင်း၊ ကွာရှင်းပြတ်စဲသည့်အခါတွင် လည်းကောင်း တန်းတူရည်တူအခွင့်အရေးများ ရခွင့်ရှိသည်။

(၂) သတို့သားနှင့် သတို့သမီးနှစ်ဦးနှစ်ဖက်တို့၏ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒ အပြည့်အဝရှိမှသာလျှင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ပြုရမည်။

(၃) မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝကျသော အခြေခံအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၇

(၁) လူတိုင်းတွင် မိမိတစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများနှင့် ပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(႒) ၼုဝ်းၵၢၼ်ပိၼ်ၼုဝ်းၶွင်ႁဝ်းၶၼ်ႇ၊ၵၢၼ်ပိူၼ်ႈၵျိတ်းလွင်ႈ
ၵမ်ႉမီးတရႃးသေ၊မႃးသိမ်းၵဝ်ၸူႉၶၼ်ႇၼႆႈ
တေၵမ်ႉလႆႈလႃး။

တွၼ်ႈ(႑႘)

ႁူၼ်းႁူႈၼႆႉ မီးလွင်ႈတၢင်းႁူၼ်ႇလႆႈလွတ်ႈလွတ်ႈလႅဝ်းလႅဝ်း
ယူႉ၊ပုၼ်ႈတႃႉလွင်ႈၽိတ်းလွင်ႈထုၵ်ႉၼလႈလွင်ႈႁိုဝ်းလီၶပ်ႇယမ်ၶၼ်ႇ
ၼႆႈမီးလွင်ႈတၢင်းလႅၵ်ႉၼၽလႆႈယူႉ။ သင်ဝႃႈၶႂ်ႈပိၼ်ႉလႅၵ်ႈလႆႈ
ၶႂႃႇၶပ်ႇယမ်ၽေႃႉ သႃႉႁိူဝ်ႇ၊ၵမ်ႉၶၼ်ႇ ၶႂ်ႈသင်ႉသွၼ်ၸွတ်ႈၸႂ်းၼၶ
ၼေႃႉလႅဝ်ၼႆႈလီ၊ၶႂ်ႈၵွၼ်ႁၼ်ၸူမ်းႁၼ်သေၸွတ်ႈၸႂ်းတင်းမူႉ
တင်းလုမ်းၼႆႈလီ၊မီးလွင်ႈတၢင်းၵျိတ်းလႆႈလွတ်ႈလွတ်ႈလႅဝ်းလႅဝ်းယူႉ။

တွၼ်ႈ(႑႙)

ႁူၼ်းႁူႈၼႆႉ မီးလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်းႁူၼ်ႇလႆႈယူႉ၊ႁၼ်ထိုင်
လိူင်ႈႁိုဝ်ၼႆႈ မွၵ်ႉလၢတ်ႈၼၶလႆႈယူႉ။မီးလွင်ႈတၢင်းႁူၼ်ႇႁၼ်ထိုင်လႆႈ
လွမ်းလူလၽ်ႈၵမ်ႉမီးၵၼ်ယႃႇႁဝ်းၵိုႈသင်၊လိုဝ်သေၶၼ်ႇၽၢဝ်ႉလွင်ႈၶၢဝ်ႉ
မီႉတီႉယႃႉ၊ပေႃးပႃးလွႆၶႂ်ႈလိပ်ႈၵျၼ်း၊ၶႂ်ႈႁူႉၶၢဝ်ႉလိုဝ်းၶၼ်ႇၼႆႈ
မီးလွင်ႈတၢင်းၵျိတ်းလႆႈယူႉ။

တွၼ်ႈ(႒႐)

(႑) ႁူၼ်းႁူႈၼႆႉမီးလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်း တႃႉတေ
ၼတႃႉတင်ႈ ၽွတ်ႈမူႉလုမ်းၼလႈ မီးလွင်ႈလူႉတုမ်
ၵၼ်လႆႈၵတ်းၵတ်း ယၢၼ်ယၢၼ်ယူႉ။

(၂) မည်သူမျှ မိမိပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာကို မတရားသိမ်းယူခြင်း မခံထိုက်စေရ။

အပိုဒ် ၁၈

လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ခွင့်၊ အများအမှန် ဝေဖန်ပိုင်းခြားခွင့်နှင့် ကိုးကွယ်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါအခွင့်အရေးများတွင် မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့မဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်ချက်ကို လွတ်လပ်စွာ ပြောင်းလဲခွင့်အပြင် တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့တည်းမဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုကို အများပြည်သူရှေ့မှောက်၌ဖြစ်စေ၊ သီးခြားဖြစ်စေ လွတ်လပ်စွာ သင်ပြခွင့်၊ ကျင့်သုံးခွင့်၊ ဝတ်ပြုကိုးကွယ်ခွင့်နှင့် ဆောက်တည်ခွင့်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

အပိုဒ် ၁၉

လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ ထင်မြင်ယူဆခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးများတွင် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အနှောင့်အယှက်ကင်းစွာဖြင့် လွတ်လပ်စွာ စွဲကိုင်ခွင့်အပြင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို သတင်းမီဒီယာ တစ်ရပ်ရပ်မှတစ်ဆင့် နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားမရှိ ရှာဖွေဆည်းပူးခွင့်၊ လက်ခံခွင့်နှင့် ဖြန့်ချိခွင့်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

အပိုဒ် ၂၀

(၁) လူတိုင်းတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့်တို့ကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။

(႒) တႃႇတေႃၶဝ်ႈပႃးၶႅင်းမူႇလုမ်းၶႅင်ႈ၊ တေႃၵမ်ႇလႆႈ
ၵမ်ၵိၼ်းၽႅၵ်ႇသေ ႁွင်ႉၶဝ်ႈၶႅင်းမူႇလုမ်း။

ၵွၼ်ႈ(႒႑)

(႑) တီႈလူင်ပွင်လိူင်ႈၶႅင်းမူင်းႁဝ်းၶေႃႈယဝ့်ႉ ၵမ်ႇၶၼ်တီႈ
ၽူႈတၢင်တူဝ် ၵၼ်ႁဝ်း လိူၵ်ႈတင်ႇဝႆႉလူလႆႈ
လွတ်ႈလွတ်ႈလႅဝ်းလႅဝ်းၶေႃႈယဝ့်ႉ၊ႁူၼ်း ႁူႈၶေႃႈမီးလွင်ႈ
တၢင်းတႃႇတေႃၶဝ်ႈပႃးသေၼိုင်ပွင်ၵွမ်းလႆႈယူႇ။

(႒) ႁူၼ်းႁူႈၶေႃႈမီးလွင်ႈတၢင်းတႃႇတေႃႁပ်ႉႁၢပ်ႈၵၢၼ်မူင်းလႆႈ
မူၼ်ႈ ၵၼ်ယူႇ။

(႓) ၵႃႈမ်းၶတ်ႈ(ၵႃႇၶေႃႇ)လူင်ပွင်လိူင်ႈၶိူဝ်ႉ ငဝ်ႈငဝ်ႇမၼ်း
တေႃလႆႈႁၢပ်ႈ လူလႆႈၵၢင်လွႆႉႁူၼ်းဝၢၼ်ႈႁူၼ်းမူင်းႁူလႆး။
ႁူၼ်းႁူႈၶေႃႈ မီးလွင်ႈတၢင်းတႃႇတေႃသႂ်ႇဝႆႉၵၢင်လွႆႉ
မူၼ်ႈၵၼ်၊မူဝ်ႈတေႃသႂ်ႇဝႆႉၵၢင်လွႆႉလူလႆႈလွင်ႈလပ်ႉမူဝ်ႉ၊
ၵမ်ႇၶၼ်သႂ်ႇလူလႆႈလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်းငလႈသင်၊
ၽွင်းယၢမ်းပူၼ်ႈၵိပ်းဝႆႉၵၢင်လွႆႉမူဝ်ႈလႆႈ တေႃလႆႈတွတ်ႈ
ဝႆႉၵၢင်လွႆႉသေမွၵ်ႇလၢတ်ႈငၼ်။

ၵွၼ်ႈ(႒႒)

ႁူၼ်းႁူႈၶေႃႈ မီးလွင်ႈတၢင်းၶဝ်ႈပၼ်ႁူၼ်းၶႅင်းမူႇလုမ်းသေ
မီးလွင်ႈတၢင်း တႃႇတေႃလႆႈႁပ်ႉၵဝ်ပုၼ်ႈတႃႇလူဝ်ႈပၼ်လႆႈယူႇ
လွတ်ႈၽႄးငလႈမီးလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်းၵတ်းယႅၼ်ၶႅၼ်ႉယူႇ၊
သမ်ႉမီးလွင်ႈတၢင်းတႃႇတေႃႁူမ်ႈႁပ်ႉသၢင်ႈလွင်ႈၵၢၼ်လွမ်း
ပုၼ်ႈလွင်ႈယူႇသဝ်းႁူၼ်းႁူႈမူင်းမူင်းငလႈလွမ်းလူလႆႈပိုင်ႁူၼ်းႁဝ်း
လွင်းယႅၼ်ႇငၼ်ႈ၊လွင်ႈပႃးမၵ်ႈမီးလိူဝ်းၶၼ်ၶႅင်ႈယူႇ။

(၂) အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ရပ်တွင် ပါဝင်စေရန် မည်သူ့ကိုမျှ အတင်းအကျပ် မပြုရ။

အပိုဒ် ၂၁

(၁) လူတိုင်းတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၌ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်သည့်ကိုယ်စားလှယ်များမှတစ်ဆင့် ဖြစ်စေ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဖြစ်ရန် တူညီသည့် အခွင့်အရေးရှိသည်။

(၃) အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် ပြည်သူပြည်သားတို့၏ ဆန္ဒအပေါ် အခြေခံရမည်။ လူတိုင်းပါဝင်၍ တန်းတူညီမျှ ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ခွင့်ရှိပြီး လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အလားတူ လွတ်လပ်သော မဲပေးစနစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် ကျင်းပသော စစ်မှန်သည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အဆိုပါဆန္ဒကို ဖော်ထုတ်ရမည်။

အပိုဒ် ၂၂

လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် လူမှုဘဝလုံခြုံရေး ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည့်ပြင်၊ မိမိနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် အရင်းအမြစ်တို့အရ အမျိုးသားကြိုးပမ်းမှုနှင့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြင့် မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး လွတ်လပ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများကို ရရှိခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

တွၼ်ႈ(႒႓)

(႑) ၵူၼ်းၵူႊၵေႃႉ မီးလွင်ႈတႃႇတေလိူၵ်ႈႁဵတ်းၵၢၼ်လႆႈလွတ်ႈ
လွတ်ႈလႅဝ်းလႅဝ်းယူႇ။ တီႈၵၢၼ်ၵၢၼ်မီးလွင်ႈၾႅင်ႇပိူင်း
လႄႈႁဵတ်းလွမ်းလွင်ႈတၢင်းထုၵ်ႇမႅၼ်ႈၶႅၼ်ႈသမ်ႉတေလႆႈ
လွင်ႈတၢင်းၵဵတ်ႈၶႄယႃႇ၊ၵူႈပၼ်ၵူၼ်းၵမ်ႉ၊မီးၵၢၼ်မီး ငၢမ်းၶႅၼ်ႈ။

(႒) ပုၼ်ႈတႃႇ၊ၵူႈၵေႃႉပေႃးဝႃႈလွင်ႈၵၢၼ်ၵၢၼ်လႆႈႁဵတ်းၵေႃႈ
မိူၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈၵႃႈမၼ်းၵေႃႈတေလႆႈပၼ်းၵၼ်တေၵမ်ႉ၊လႆႈ
မီးလွင်းပၼ်ႉ၊ပိူင်ႈသင်ၵၼ်။

(႓) ပုၼ်ႈတႃႇ၊ၵူၼ်းႁဵတ်းၵၼ်ၵူႈၵေႃႉၶႆႈမီးလွင်ႈတၢင်းတေလႆႈ
ႁပ်ႉၵဵဝ်ၵႃႈႁၢင်းႁူႈပေႃးၵိူင်ႉ၊တၢၼ်ႇ၊ၼႄႈထုၵ်ႇ၊မႅၼ်ႈလွမ်း
လဵဝ်ႈၵဝ်ႉ၊ၼႄႈ ၵူၼ်းၶၼ်ႈ ႁူၼ်းလဵဝ်ႈၵဝ်ႉ၊ ႁူႈပေႃး
မီးသႄႈ၊ၶႄႈတႃႇ၊သင်ဝႃႈလူဝ်ႇ၊ထႅင်ႈၶဝ်ႈၵေႃႈမီးလွင်ႈ
တႃႇ၊တေလႆႈႁပ်ႉၵဝ်ႇလွင်ႈတၢင်းၵမ်ႉထႅမ်တီႈမူႇ၊လုမ်း
ၵႅတ်ႇ၊ၼႄတူလုၺ်းလူလွမ်ပၼ်ၵူၼ်းယူႇ။

(႔) ပုၼ်ႈတႃႇ၊တေၵႅတ်ႇ၊ၼႄပႃးမၵ်ႈမီးလဵဝ်ႈၵဝ်ႉ၊ၶႄၶႅၼ်ႈမီးလွင်ႈ
တၢင်းတႃႇ၊တေၾွတ်ႈမူႇ၊လုမ်းၵူၼ်းႁဵတ်းၵၢၼ်သမၵ်ႉၵ
လႄႈ ၶဝ်ႈႁူမ်ႈၶိူင်ပွင်လွမ်းလႆႈယူႇ။

တွၼ်ႈ(႒႔)

ၵူၼ်းၵူႊၵေႃႉ မီးလွင်ႈတၢင်းတႃႇ၊တေႁပ်ႉၶၢမ်ႇ၊လႆႈလွင်ႈၵၢၼ်
ၵၢၼ်လႆႈမၵ်းမၼ်ႈတႅပ်းတတ်းဝႆႉတၢင်းၶၢဝ်းယၢမ်းမၼ်ႈလႄႈသင်၊
ၼွၼ်းၵိဝ်ႉလိူင် လႄႈသင်၊သမ်ႉပႃးတၢင်းဝၢၼ်းလိူဝ်ႈလႄႈၶုၢင်ႉၵၢၼ်
လိူဝ်ႈၵၢၼ် လိူဝ်းၶႅၼ်ႈယူႇ။

တွၼ်ႈ(႒႕)

(႑) ၵူၼ်းႁဵဝ်းၵူႊၵေႃႉၶႆႈမီးလွင်ႈတၢင်းတႃႇ၊တေလႆႈ

အပိုဒ် ၂၃

(၁) လူတိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ မိမိနှစ်သက်ရာ အလုပ်အကိုင်ကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်၊ တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှုရှိသော လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေများ ရပိုင်ခွင့်နှင့် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်းမှ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် တူညီသော အလုပ်အတွက်တူညီသော လုပ်ခကြေးငွေကို ခွဲခြားမှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိစေဘဲ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၃) အလုပ်လုပ်သည့် လူတိုင်းတွင် မိမိနှင့် မိမိ၏မိသားစုအတွက် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထိုက်တန်သော ဘဝရပ်တည်မှုကို အာမခံနိုင်မည့် တရားမျှတ၍ လျော်ကန်သင့်မြတ်သော အခကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ လိုအပ်လျှင် အခြားလူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကိုလည်း ဖြည့်စွက်ရရှိ ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၄) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အလုပ်သမား သမဂ္ဂများဖွဲ့စည်းခွင့် ယင်းသမဂ္ဂများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၄

လူတိုင်းတွင် ကြောင်းကျိုးလျော်ညီစွာ ကန့်သတ်ထားသည့် အလုပ်ချိန်နာရီနှင့် လစာခံစားခွင့်ရှိသော အခါကာလ အားလျော်စွာ သတ်မှတ်ထားသည့် အလုပ်အားလပ်ရက်များအပါအဝင် အနားယူခွင့်နှင့် အားလပ်ခွင့်တို့ကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၅

(၁) လူတိုင်းတွင် အစားအစာ၊ အဝတ်အထည်၊ နေအိမ်၊ ကျန်းမာရေး

လိမ်ႁူဝ်းၶုင်ႈႁူဝ်းဝႝ၊တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယမ့်၊တီႈယူႇ
ၼလႈပႃးယူႇ,လီပုၼ်ႈ တၢႇတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်,ၼလႈတၢင်းႁွၼ်း
ႁွႈပေႃးႁုမ်,လုမ်,ၼလႈ၊ယူႇ,ၶူႇ,ၵတ်း ၵတ်းယဵၼ်ယဵၼ်
လႆႈယူႇ,။လိူဝ်သေၶၼ့်သင်ဝႃႈပဵၼ်ႁူၼ်းၵမ်,မီးၵႃ ၶၼ်၊
ပႃးယူႇ,လီၵေႃႈယုပ်ႈယွမ်း၊ၵမ်,မီးႁဵင်းတၢႇ,ႁဵတ်းပဵၼ်လႆႈ၊
သမ့်ပဵၼ်ၼမႈမ်ႈၵႃႇ,ယုၵေႃႈၼၵ,ထဝ်ႈသေၵမ်,ႁႃ
လႅင့်တွင့်လႆႈၶၼၶ်၊သင်ပဵၼ်လိူင့်ၶ် ပုၼ်ႈတၢႇ,လူဝ်ႈပၼ်
ၶဝ်တေယူႇ,ၶူႇ,လႆႈႁွႈမီးလွင်ႈႁုမ်,လုမ်,ၶၼ့်မီးလွင်ႈ
တၢင်းတၢႇ,တေလႆႈႁပ့်လွင်ႈတၢင်းၵမ့်ထႅမ်ယူႇ,။

(႒) ၼမႈလုၵ်ႈဢွၼ်,ၼလႈ၊လုၵ်ႈဢွၼ်,ၶိုင်ႈၶၢဵၼ်းထုၵ်,လီ
လႆႈႁပ့်ၵဝ်လွင်ႈတၢင်းၵမ့်ထႅမ်ၼလႈၵၼ်တူလုၺ်းလူ
လွမ်ပၼ်ၶၼၶ်ပဵၼ်လွင်ႈယႂ်,။လုၵ်ႈဢွၼ်,ၵၼ်ၼိူတ်,မႃး
တီႈၼမႈလုၵ်ႈဢွၼ်,ၵၼ်လႆႈႁူပ့်ႁူႈလွမ်းပိူင်ႁူၼ်းၵေႃႈ
ယဝ့်ၵမ်,လႆႈႁူပ့်ႁူႈလိူင့်ၶၼ်,ပၵ်းပိူင်ပိူၼ်ႈသေၼိူတ်,မႃး
ၵေႃႈယဝ့်လုၵ်ႈဢွၼ်ၵေႃႉၶၼ့်မီးလွင်ႈတၢင်းတေလႆႈ
ႁပ့်ၵဝ်လွင်ႈၵႅတ်,ၼၶတူလုၺ်းလူလွမ်ၶၼ့်မူၼ်ၵၼ်ယူႇ,။

တွၼ်ႈ(႒႖)

(႑) ၽိူၼ်,ပႃးပိင်,လၢႇ,၊ႁူႇ,ၵေႃႉမီးလွင်ႈတၢင်းလူဝ်,သွၼ်မႃး
ၼတ,လိမ်လၶ့်ဝ်ႈလွမ်းလူလိုၺ်းၵမ်,လူဝ်,သိူင်ႈၵႃႈၶၢၼ်,
လၶ့်ငဝ်ႈၶ်တိုၼ်းၵမ်,သွၼ်ၵမ်, လႆႈပူၼ်ႈတၢႇ,ႁႃလႅင့်
တွင့်လႆႈပႃးပိင်,လၢႇ,ၽိူၼ်,လိူၼ်ႉၼိူင်ႈလၢၵ်ႈ ၼိူင်ႈမိူဝ်း လိူဝ်းၶၼ့်
ၼတ့်တူလုၺ်းတီႈလွင်ႈတၢင်းၶျူႉၶၼ်,လိၵ်ႈသေမီးလွင်ႈ
တၢင်း တၢႇ,တေလႆႈမူၼ်ၵၼ်။

(႒) ပိင်,လၢႇ,ၶ်ပဵၼ်ပုၼ်ႈတၢႇ,ႁူၼ်းႁဵဝ်းတေမီးၶမ့်ၵတ့်
တၢင်းၶၼ်,တိမ်ထူၼ်ႈယိူင်းၼၢၼ်းႁွႈႁူလၵ်းၶိုၼ်းၶၢင်,

စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လိုအပ်သည့် လူမှုအထောက်အပံ့များ အပါ အဝင် မိမိနှင့် မိသားစုကျန်းမာရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ အေးချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် လုံလောက်သည့် လူနေမှုအဆင့် အတန်းကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့ခြင်း၊ မသန်စွမ်းဖြစ်ခြင်း၊ မုဆိုးမဖြစ်ခြင်း၊ အသက်အရွယ်အိုမင်းခြင်း သို့မဟုတ် မိမိမတတ်စွမ်းနိုင်သော အခြေအနေများကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မပြုနိုင်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ဘဝလုံခြုံမှု ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) မိခင်ဘဝနှင့် ကလေးသူငယ်ဘဝတို့တွင် အထူးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ကူညီမှုကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ တရားဝင်လက်ထပ်၍ဖြစ်စေ၊ တရားဝင် လက်မထပ်ဘဲဖြစ်စေ မွေးဖွားလာသော ကလေးအားလုံးသည် တူညီသော လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၆

(၁) လူတိုင်းတွင် ပညာသင်ယူခွင့်ရှိသည်။ ပညာသင်ကြားရေးသည် အနည်းဆုံး မူလတန်းနှင့် အခြေခံအဆင့်တို့တွင် အခမဲ့ဖြစ်ရမည်။ မူလတန်းပညာသည် မသင်မနေရဖြစ်ရမည်။ စက်မှုလက်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာများကို လူအများသင်ယူနိုင်စေရမည်ဖြစ်ပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေးကို အရည်အချင်းပေါ် အခြေခံ၍ အားလုံးတန်းတူရည်တူ ရရှိစေရမည်။

(၂) ပညာရေးကို လူသားတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အပြည့်အဝ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို

လိမ်ၶူဝ်းၶိူင်ႈၶူဝ်းဝႆ၊တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယမ်ႈ၊တီႈယူႇ၊
လႄႈပႃးယူႇ၊လီပၼ်ႈ တႃႇတူဝ်လဵဝ်ႈၵဝ်၊လႄႈတၢင်းႁိူၼ်း
ႁိုဝ်ႈပေႃးၵုမ်၊လုမ်၊လႄႈ၊ယူႇ၊ၶိုၼ်၊ၵတ်း ၵတ်းယၢၼ်ယၢၼ်
လႆႈယူႇ။လိူဝ်သေၼၼ်ႉသင်ဝႃႈပဵၼ်ႁၢၼ်းၵမ်၊မီးၵႃႈ ၼၼ်၊
ပႃးယူႇ၊လီၶႄႈယုပ်ႈယွမ်း၊ၵမ်၊မီးၵွင်းတႃႇ၊ၵိတ်းပဵၼ်လႆႈ၊
သမ်ႉပဵၼ်မႄႈမႄႈၵႃႇ၊ယုၶႄႈၼၵ၊ထဝ်ႈသေၵမ်၊ၵႃႇ
လိင်ႉတွင်ႉလႆႈၶဝ်ႈ၊သင်ပဵၼ်လိူင်ႉၶႆႈ ပၼ်ႈတႃႇ၊လူဝ်ႈပၼ်
ၶဝ်တေယူႇ၊ၶူႇ၊လႆႈႁိုဝ်ႈမီးလွင်ႈၵုမ်၊လုမ်၊ၶဝ်ႈမီးလွင်ႈ
တၢင်းတႃႇ၊တေလႆႈၵပ်ႉလွင်ႈတၢင်းၵမ်ႉထိမ်ယူႇ။

(႒) မႄႈလုၵ်ႈဢွၼ်၊လႄႈ၊လုၵ်ႈဢွၼ်၊ၶိုင်ႈၶိၼ်းထုၵ်၊လီ
လႆႈၵပ်ႉၵၢဝ်လွင်ႈတၢင်းၵမ်ႉထိမ်လႄႈၵၢၼ်တူလုၵ်းလူ
လွမ်ပၼ်ၶႄႉပဵၼ်လွင်ႈယဝ်ႉ။လုၵ်ႈဢွၼ်၊ၵၢၼ်ႁိုတ်း၊မၢႆး
တီႈမႄႈလုၵ်ႈဢွၼ်၊ၵၢၼ်လႆႈႁုပ်ႉႁုႈလွမ်းပိူင်ႁုၼ်းၶႄႈ
ယဝ်ႉၵမ်၊လႆႈႁုပ်ႉႁုႈလိူင်ႉၶင်၊ပၵ်းပိူင်ပိုၼ်ႈသေႁိုတ်း၊မၢႆး
ၶႄႈယဝ်ႉလုၵ်ႈဢွၼ်ၶႄႈၶႄႉမီးလွင်ႈတၢင်းတေလႆႈ
ၵပ်ႉၵၢဝ်လွင်ႈၵိတ်း၊ၼၶတူလုၵ်းလူလွမ်ၶႄႉမိူၼ်ၵၼ်ယူႇ။

တွၼ်ႈ(႒႖)

(႑) ပၢႆ၊ပႃႈပိူင်၊ၺႃႇ၊ႁူ၊ၶႄႇမီးလွင်ႈတၢင်းလူဝ်၊သွၼ်မႃး
ၼတ၊လိမ်လၶၼ်ႉဝ်ႈလွမ်းလူလုၵ်ႈၵမ်၊လူဝ်၊သိၼ်ႈၵႃႈၶၢၼ်၊
လၶၼ်ႉငဝ်ႈၶႄႉတိၼ်းၵမ်၊သွၼ်ၵမ်၊ လႆႈပူၼ်ႈတႃႇ၊ႁႃလိင်ႉ
တွင်ႉလႆႈပႃးပိူင်၊ၺႃႇ၊ပႆ၊လွၼ်ႉၼိုင်ႈလၢၵ်ႈ ၼိုင်ႈမိုဝ်း လူဝ်းၶႄႉ
ၼတႉတူလုၵ်းတီႈလွင်ႈတၢင်းၵျုၵ်ႉၶၼ်၊လိၵ်ႈသေမီးလွင်ႈ
တၢင်း တႃႇ၊တေလႆႈမိုၼ်ၵၼ်။

(႒) ပိူင်၊ၺႃႇ၊ၶႄႉပဵၼ်ပၼ်ႈတႃႇ၊ႁုၼ်းႁဝ်းတေမီးၶမ်ႉၵတ်ႉ
တၢင်းၶၼ်၊တိမ်ထုၼ်ႈယိူင်းၸၢၼ်းႁိုဝ်ႈႁုလၵ်းၶိုင်းၶွင်၊

စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လိုအပ်သည့် လူမှုအထောက်အပံ့များ အပါ
အဝင် မိမိနှင့် မိသားစုကျန်းမာရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ အေးချမ်း
စွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် လုံလောက်သည့် လူနေမှုအဆင့်
အတန်းကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း
ကျန်းမာရေးချို့တဲ့ခြင်း၊ မသန်စွမ်းဖြစ်ခြင်း၊ မုဆိုးမဖြစ်ခြင်း
အသက်အရွယ်အိုမင်းခြင်း သို့မဟုတ် မိမိမတတ်စွမ်းနိုင်သော
အခြေအနေများကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မပြုနိုင်ခြင်း
တို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ဘဝလုံခြုံမှု ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) မိခင်ဘဝနှင့် ကလေးသူငယ်ဘဝတို့တွင် အထူးစောင့်ရှောက်မှု
နှင့် ကူညီမှုကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ တရားဝင်လက်ထပ်၍ဖြစ်စေ၊
တရားဝင် လက်မထပ်ဘဲဖြစ်စေ မွေးဖွားလာသော ကလေး
အားလုံးသည် တူညီသော လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစား
ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၆

(၁) လူတိုင်းတွင် ပညာသင်ယူခွင့်ရှိသည်။ ပညာသင်ကြားရေးသည်
အနည်းဆုံး မူလတန်းနှင့် အခြေခံအဆင့်တို့တွင် အခမဲ့ဖြစ်ရ
မည်။ မူလတန်းပညာသည် မသင်မနေရဖြစ်ရမည်။ စက်မှုလက်
မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာများကို လူအများသင်ယူနိုင်
စေရမည်ဖြစ်ပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေးကို အရည်အချင်းပေါ်
အခြေခံ၍ အားလုံးတန်းတူရည်တူ ရရှိစေရမည်။

(၂) ပညာရေးကို လူသားတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အပြည့်အဝ
ဖွံ့ဖြိုးစေရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို

ရှုခ်နး႐ှုႈမီးလွှင်ႈတာင်းလွတ်ႈလီ်ဝ်းဂတ်းယိ်ခ်ဧလႈတာ့,
တောနိုခ်ႈယို,မွို,သုင်သေဢာမ်,ဂျုးပျုးတာင်းလွှင်ႈ
လိုဝ့်နိုဝ်း၊ၾေ့,သာ့,ဧလႈလွှင်ႈတာင်းယုမ်,ယမ်၊လူဝ်မေ့
ပွှင်,လို၊မီးတာင်းယူခ်ဳသီးသေ၊သမ့်မီးလွှင်ႈတာင်း
ရှဂ်ရှူမ်လူမ်းပီင်းဂခ်၊တောလံႈသိမ်းဝို့လွှင်ႈတာင်း
ဂတ်းယိ်ခ်ခ်ဳပီခ်လွှင်ႈရှိတ်းသာင်ႈရူ့လသမဂ့်ဂယဝ့်။

(ᥴ) ပေ့ႈဧမႈခ်ဳမီးလွှင်ႈတာင်းတာ့,တောရှိခ်းႁူႈလုဂ်ႈလာင်း
လဝ်ႈဂဝ်,မေ့လိုဂ်ႈရှာ့သွခ်ရှိခ်းပိုင်,လှာ့,။

တွခ်ႈ(?Z)

(1) ရှုခ်းရုႈဧေ့မီးလွှင်ႈတာင်းလွတ်ႈလီ်ဝ်းခဝ်ႈလုမ်း
လွှင်ႈယိ်ခ်,ဧငႈဧလႈ တင်းၾံာ,ပံာ်းမွှခ်းသေ
ခဝ်ႈပျုးရှိတ်းသာင်ႈလွှမ်းလံႈယူ,ၾွှခ်းလီ
ၾံာ,တိဂ့်ပာခ်,ခ်ဧေ့ႈမီးလွှင်ႈတာင်းတာ့,တော
လံႈရှပ့်ဢာဝ်ၾီင်,ၾီင်,ပီင်းပီင်းဂခ်ယူ,။

(?) လွှင်ႈၾံာ,ပိုင်,လှာ့,တိဂ့်ပာခ်,ဧေ့ႈယဝ့်၊ၾံာ,
လိဂ်ႈလာ်းဧလႈပံာ်းမွှင်းဧေ့ႈယဝ့်၊ဢာခ်ဢာဝ်
တင်းရူခ်ဳခွပ်ႈတူဝ်လဝ်ႈဂဝ်,ရှိတ်းပီခ်မျုးခဧခ်ဳ
ၾွှခ်းလီဢာခ်တူဝ်လဝ်ႈဂဝ်,လံႈရှပ့်ဢာဝ်ခဧခ်ဳ
မီးလွှင်ႈတာင်းဂိ်တ်,ဧခ,လံႈယူ,။

တွခ်ႈ(?Ⴘ)

လွှမ်းခဧင်,ခေ့ႈပိုခ်ခာဝ်,မွှဂ်ႈလာတ်ႈဧခဧဝ့်ပုခ်ႈတာ့,
တောလံႈလွှင်ႈလံႈတာင်းဧလႈ၊လံႈလွှင်ႈတာင်းလွတ်ႈလီ်ဝ်းတိမ်လူခ်ႈ
ႁူႈပေ့းဧခဧခမ့်ဧခ တူဝ်မခ်းလံႈခဧခ်ဳလွှမ်းလူလှ်ႈလွှင်ႈပိုင်ရှုခ်း
ရှဝ်းမီးလွှင်ႈတာင်းဂပ်းသိုပ်,လူး ရှုခ်းရှုႈမိုင်းမိုင်းလံႈယူ,။

ပိုမိုလေးစားလာစေရန် ဦးတည်သင်ကြားစေရမည်။ ပညာရေး သည် နိုင်ငံအားလုံးအတွင်း၊ လူမျိုး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးဆိုင် ရာ အုပ်စုများအတွင်း နားလည်မှု၊ သည်းခံမှုနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီး မှုကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို တိုးမြှင့်စေရမည်။

(၃) မိမိတို့၏ ကလေးပညာရေးကို ရွေးချယ်ရာ၌ မိဘတို့တွင် လက်ဦး အခွင့်အရေးရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၇

(၁) လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုဘဝ၌ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ အနုပညာကို လွတ်လပ်စွာ ခံစားခွင့်နှင့် သိပ္ပံပညာ တိုးတက်မှုနှင့် ၎င်း၏ အကျိုးရလဒ်များကို လွတ်လပ် စွာ မျှဝေခံစားခွင့်ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ကြံစည်ဖန်တီး ထုတ်လုပ် သော သိပ္ပံပညာမှုဖြစ်စေ၊ စာပေမှုဖြစ်စေ၊ အနုပညာမှု ဖြစ်စေ ဖြစ်ထွန်းလာသည့် ဂုဏ်နှင့်ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးကျေးဇူးများကို ကာကွယ်မှု ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၈

လူတိုင်းသည် ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အခွင့်အရေး များနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်နိုင် မည့် လူမှုရေးစနစ်နှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးစနစ် တစ်ရပ်ကို ခံစား ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

တွၼ်ႈ(႒႙)

(႑) လွင်ႈတၢင်းၸူႉၶၼ်,ႁူၼ်းႁဝ်းႁူႈၵေႃႉၶဝ်ႈၸႂ်ႉလႆႈ ၼႄလႆႈတီႈတူင်,ႁူင်းႁူၼ်းႁဝ်းလႆႈလီမ်ထူၼ်ႈ ၼၼ်ႉလႄႈလႆႈဝႃႈမီးပုၼ်ႈၽွၼ်းၶိုဝ်ႁိုင်းႁူၼ်း ႁဝ်းယူႇ။

(႒) မိူဝ်ႈႁဝ်းၸႂ်ႉတိုဝ်းလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်းလႄႈ လွင်ႈတၢင်းဢၼ်ႁဝ်းလႆႈၶႄၼ်ႉလူဝ်,လႆႈမၵ်း မၼ်ႈလႄႈၶႄပွႆႉယမ် ပႃးလွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်း ပိူၼ်ႈလႄႈသင်၊လွင်ႈၽိင်ႈပိင်း၊လွင်ႈၵတ်းယိၼ် သႃႇယႃႇ၊လွင်ႈတၢင်းတႃႇမၵ်ႈမီး လူဝ်ႇထိမ် ပၼ်ထိင်ႈ၊တီႈမုၵ်ႉလုမ်းတီႇ,မူဝ်ႇ,ၶရေႇ,လီႇ,ၼႄလႈသင်၊ မီးလွင်ႈတၢင်းၸႂ်ႉတိုဝ်းၸွမ်းၶၢင်ႇ,ပၵ်းပိူင်ဢၼ် မၵ်းမၼ်ႈဝႆႉၶႄၼ်ႉလႆႈယူႇ။

(႓) လွင်ႈတၢင်းလွတ်ႈလႅဝ်းလႄႈလွင်ႈဢၼ်ဝႃႈမႃး လိူဝ်းၶႄၼ်ႉ၊ဢမ်ႇ,ဝႃႈပိၼ်လွင်ႈသင်ၵေႃႈယဝ်ႉ တေဢမ်ႇ,လႆႈသၢၼ်ၶတ်းတေႃႇ,တၢင်းယိူင်းဢၢၼ်း ၵူ့လသမၵ်ႉၵ။

တွၼ်ႈ(႓႐)

ပုၼ်ႈတႃႇ,ဝၢၼ်ႈမိူင်း၊မိူင်းၼိုင်ႈၵေႃႈလီ၊တႃႇ, ၸုမ်းၼိုင်ႈၵေႃႈလီ၊ တႃႇ,ၵေႃႉလဵဝ်ၵေႃႈလီ ဢၼ်ပႃးၶိူင်းၶေႃႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇ,ပုၼ်ႈတႃႇ,လႆႈလွင်ႈ လႆႈတၢင်းလႄႈတင်းလွတ်ႈလႅဝ်းၶႄၼ်ႉ ၶိူင်းၶေႃႈပိုၼ်ၶၢဝ်ႇ,သေၶေႃႈ ၶေႃႈတေဢမ်ႇ,လႆႈၵိပ်းဢၢဝ်တီႈပွင်ႇ,(ဢထိၵ်ႈၼပ,) ဢၼ်ဝူႈမီးတၢင်း ယိူင်းဢၢၼ်းတႃႇ,ၵိတ်းၽွႆးလူႉလႅဝ်လႄႈၶဝ်ႈ ပႃးၶႂ်ႈဢၼ်ၵိတ်းသေၸိုဝ်ႇ သေလွင်ႈ၊ဢမ်ႇ,ၶႄၼ်ႉတူဝ်ထဝ်ႈၵဝ်,မီး လွင်ႈတၢင်းတႃႇ,တေၵိတ်းလႆႈ ဢၼ်ဝူႈၶႄၼ်ႉယဝ်ႉ။

အပိုဒ် ၂၉

(၁) လူတိုင်းသည် မိမိ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို လူ့အသိုက်အဝန်း အတွင်း၌သာ လွတ်လပ်ပြည့်ဝစွာ ဖွံ့ဖြိုးစေနိုင်သည်ဖြစ်၍ ယင်း အသိုက်အဝန်းအပေါ် တာဝန်ရှိသည်။

(၂) မိမိ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် လူတိုင်းသည် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ် ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြု၍ လေးစားရန်အလို့ငှာ လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တရားမျှတသော လိုအပ်ချက် များဖြစ်သည့် ကိုယ်ကျင့်တရား၊ အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာ ရေးနှင့် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းရေးတို့ကို ဖြည့်ဆည်းရန်အလို့ငှာ လည်းကောင်း၊ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကန့်သတ်ချက် များအတိုင်းသာ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၃) အဆိုပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို မည်သည့် ကိစ္စတွင်မျှ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အခြေခံမူများ ကို ဆန့်ကျင်၍ ကျင့်သုံးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၃၀

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်စုအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်ဦး တစ်ယောက်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ဤကြေညာစာတမ်းပါ အခွင့် အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်း ရည်ရွယ်လျက် တစ်စုံတစ်ခုသော ဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ခြင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်ရှိသည်ဟူ၍ ဤကြေညာ စာတမ်းပါ စာသားတစ်ရပ်ရပ်ကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းမရှိစေရ။

ဘာသာပြန်ဆိုချက်ကို

ရှမ်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့

က အတည်ပြုပါသည်။